

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի
ասպիրանտների և հայցորդների
նստաշրջանի
նյութերի ժողովածու

1(1) 2018

Երևան - 2018

Հրատարկության է երաշխավորել Երևանի պետական
համալսարանի գիտական խորհուրդը

Գլխավոր խմբագիր՝
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր,
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ս. Ղազինյան

Խմբագրակազմ՝

*իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Հ. Գաբրուզյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ս. Ա. Դիրանյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Գ. Բ. Դանիելյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Ս. Հայկյանց
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Ա. Գ. Վաղարշյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Դ. Ավետիսյան
իրավ. գիտ. դոկտոր,
պրոֆեսոր Վ. Վ. Ստեփանյան
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Կ. Ա. Գևորգյան
իրավ. գիտ. թեկնածու,
դոցենտ Ս. Գ. Մեղրյան*

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
Երևանի պետական
համալսարան

Խմբագրության հասցեն՝
ՀՀ, 0025, Երևան,
Ալեք Մանուկյան 1,
ԵՊՀ իրավագիտության
ֆակուլտետ:
Հեռ.՝ 060-71-02-43

Էլ. կայք՝ publications.yasu.am
publishing.yasu.am

Խմբագրությունը կարող է
հրապարակել նյութեր՝
համաձայն չլինելով
հեղինակների
տեսակետներին:

e-mail: law@yasu.am

Տպագրական 24.25 մամուլ:

Տպաքանակը՝ 100
Հանձնված է շարվածքի՝
15.01.2018
Հանձնված է տպագրության՝
20.04.2018

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Varser Karapetyan

CURRENT TENDENCIES OF ECONOMIC, SOCIAL
AND CULTURAL RIGHTS 6

Կարեն Ամիրյան

ՕՐԵՆՍԴԻՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՄԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 16

Հարությունյան Հայկ

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՁԵՎԻ ԷՎՈԼՅՈՒՑԻԱՆ ՀՀ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈՒՈՒՄՆԵՐԻ ԼՈՒՅՄԻ ՆԵՐՔՈ . 28

Ռոզա Աբաջյան

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՁԵՎԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ
ՆՈՐ ԴԱՐԱՇՐՁԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ՄԻՏՔԸ 42

Կարեն Հակոբյան

ԼՍՎԱԾ ԼԻՆԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՊԱՏՇԱՃ
ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԲԱՂԱԴՐԱՏԱՐԸ 54

Սոսն Բարսեղյան

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱՑՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ
ԲԱՐԵՓՈՒՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ 71

Արմինե Դանիելյան

ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ
ԵԶՐՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 84

Լիլիթ Մելիքսեթյան

ՀԱՆՐԱՔՎԵԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ
ԱՄՐԱԳՐՈՒՄՆ ՈՒ ԿԱՅԱՅՈՒՄԸ 1991-1995 ԹԹ..... 96

Տարևիկ Նահապետյան

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ
ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ
ՈՒ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ 112

Գևորգ Պողոսյան

ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ ՍՏԱՅՎՈՂ ԳՈՒՄԱՐԻ
ԲԱՇԽՄԱՆ ԱՐԳԵԼՔԻ ՈՐՈՇ ԱՍՊԵԿՏՆԵՐ 130

Մովսես Խաչատրյան

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԵՐԺՈՒՄԸ ՕՐԵՆՔՈՎ
ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՀԻՄՔԵՐՈՎ..... 147

Արամ Ղափամանյան

ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԼԻԶԻՆԳԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ 162

Շուշանիկ Ղուկասյան

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՈՎ
ՊԱՏՃԱՌՎԱԾ ՎՆԱՍԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՐՈՂ ԱՆՁԻՆՔ 177

Անի Մուրաֆյան

ԿԵՂԾ ԵՎ ՇԻՆԾՈՒ ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ ԱՆՎԱՎԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒ
ԿՈՂՄԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՄԱՆ
ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԸ..... 193

Ռուբինա Պետրոսյան

ԱՌԱՆՑ ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԽՆԱՄՔԻ ՄՆԱՅԱԾ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ
ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՈՉ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ ԵՎ ԳՈՒՅՔԱՅԻՆ
ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 208

Տաթևիկ Գևորգյան

ՊԱՏԻԺ ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿՅՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ 233

Նունե Հայրապետյան

ՊՐՈԲԱՑԻՈՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ԵՎ
ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՓՈՐՁԸ ԵՎ ՀՀ-ՈՒՄ. ԴՐԱ
ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ 247

Լիանա Եղիզարյան

ՊԱՏԻԺԸ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆՈՐԵՆ ՉԿԻՐԱՌԵԼՈՒ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
ՀԱՄԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՏԵՂԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ 261

Սրբուհի Գայան

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՔՐԵԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՆԵՐԴՐՄԱՆ
ՆՊԱՏԱԿԱՀԱՐՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ 275

Լիլիթ Պետրոսյան

ԳՈՐԾԻ ՓԱՏՏԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆՔՆԵՐՆ Ի ՊԱՇՏՈՆԵ
ՊԱՐԶԵԼՈՒ ("EX OFFICIO") ՄԿԶԲՈՒՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 287

Անի Միքայելյան

ՄԻՍՅԱՆՑ ՀԵՏ ԿԱՊԿԱԾ ԳՈՐԾԵՐԻ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՈՐՊԵՍ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ
ՏԵՍԱԿ 299

Անի Դանիելյան

ՄԻՆԶԴԱՏԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՆԱԽՆԱԿԱՆ
ԴԱՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ՈՐՊԵՍ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՐԱՇԽԻՔ 321

Առնոլդ Վարդանյան

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՐԿԱԴՐԱՆՔԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ
ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻՆ ԱՆՄԵՂՍՈՒՆԱԿ ԱՆՁԱՆՑ
ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱ-
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ 336

Էմմա Ավագյան

ԽՈՇՏԱՆԳՄԱՆ ՔՐԵԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ..... 352

Նազելի Թովմասյան

ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ
ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՒՄ 368

Ռոմելա Մանուկյան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ՕՏԱՐԵՐԿՐՅԱ ՌԱԶՄԱԿԱՆ
ԲԱԶԱՆԵՐԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒ-
ԹՅԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ..... 380

ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԼԻԶԻՆԳԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ
ԱՌՄԱՋՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՀ-ՈՒՄ

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի² (այսուհետև՝ Օրենսգիրք) 677-րդ հոդվածի 1-ին մասում լիզինգի պայմանագրին տրված լեզալ բնորոշումից բխում է, որ նշված իրավահարաբերություններում պարտադիր կերպով ներգրավված է 3 սուբյեկտ՝ լիզինգի առարկայի վարձատուն (լիզինգատու), վարձակալը (լիզինգառու) և լիզինգի առարկայի վաճառողը: Օրենսգրքի 609-րդ հոդվածի 3-րդ մասը նախատեսում է պարտադիր պայման լիզինգատուների համար՝ սահմանելով, որ որպես լիզինգատու կարող են հանդես գալ բացառապես բանկերը կամ օրենքով սահմանված կարգով լիցենզիա ստացած մասնագիտացված կազմակերպությունները: Ինչ վերաբերում է լիզինգառուներին ու վաճառողներին, ապա որևէ օրենսդրական հատուկ պայման սահմանված չէ վերջիններիս կարգավիճակի վերաբերյալ, ինչից հետևում է, որ նշված սուբյեկտների մասով գործում են ընդհանուր իրավասուբյեկտության վերաբերյալ Օրենսգրքի կարգավորումներ, ինչպես նաև վարձակալին ու վաճառողին ներկայացվող կոնկրետ պահանջներ:

Այս համատեքստում նշենք, որ Միջազգային ֆինանսական լիզինգի մասին 1988 թ. Օտտավայի կոնվենցիայի 1-ին հոդվածի 4-րդ կետից բխում է, որ նշված կոնվենցիայի կարգավորման ներքո գտնվող ֆինանսական լիզինգի պարագայում լիզինգառուն լիզինգի առարկան կարող է ձեռք բերել *հիմնականում* ձեռնարկատիրական նպատակներով: Ընդ որում, նշված հոդվածում օգտագործված «հիմնականում» եզրույթը նշանակում է, որ լիզինգի առարկան ձեռքբերելիս լիզինգառուն պետք է նպատակ հետապնդի լիզինգի առարկայի գործառնական նշանակությունը հիմնականում, առավելապես ծառայեցնել ձեռնարկատիրական նպատակների, իսկ ո՛չ հիմնական,

¹ ԵՊՀ քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի ասպիրանտ, ի.գ.դ., պրոֆեսոր Ա. Ս. Հայկյանց:

² Ընդունվել է 05.05.1998 թ., ուժի մեջ է մտել 01.01.1999 թ.: ՀՀՊՏ 1998.08.10/17/50/ ՀՕ-239:

ն՝ չ էական չափով լիզինգի առարկան կարող է ձեռք բերվել նաև այլ՝ ոչ ձեռնարկատիրական նպատակներով:

Արտասահմանյան բազմաթիվ երկրներում օրենսդրությունը սովորաբար խուսափում է լիզինգառուների սուբյեկտային կարգավիճակի առնչությամբ կոշտ պահանջներ դնելուց, սակայն որոշ երկրներում, այնուամենայնիվ, լիզինգառուներ կարող են համարվել բացառապես գործարարությամբ զբաղվող սուբյեկտները՝ լիզինգի առավելապես ձեռնարկատիրական էության հաշվառմամբ:

Այսպես, Բելգիայի օրենսդրությամբ ֆինանսական լիզինգը կարող է վերաբերել շարժական գույքին, որը լիզինգառուն օգտագործում է բացառապես ձեռնարկատիրական նպատակներով¹:

Քվեբեկի քաղաքացիական օրենսգիրքը, որը համարվում է քաղաքացիական իրավունքի նորագույն կողիֆիկիացիայի օրինակ (ուժի մեջ է մտել 1994 թ. հունվարին), նախատեսում է, որ լիզինգի պայմանագիրը կարող է կնքվել միայն ձեռնարկատիրական նպատակներով²:

Նայաստանում, ինչպես նշվեց վերը, չկա որևէ սահմանափակում լիզինգառուների սուբյեկտային կարգավիճակի, ինչպես նաև լիզինգի օգտագործման նպատակների առումով, ուստիև որպես լիզինգառու կարող են հանդես գալ ոչ միայն ձեռնարկատիրությամբ զբաղվող սուբյեկտները, այլև ֆիզիկական անձինք, ոչ առևտրային կազմակերպությունները, բյուջետային հիմնարկները և այլն: Այստեղ հարկ է ընդգծել, որ մինչև 2002 թ. ՀՀ-ում լիզինգի պայմանագիրը դիտարկվում էր որպես գուտ ձեռնարկատիրական բնույթի պայմանագիր, և որպես լիզինգառուներ կարող էին հանդես գալ բացառապես ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող սուբյեկտները, սակայն Օրենսգրքում կատարվեցին փոփոխություններ, և գյուղացիների, գյուղացիական տնտեսությունների՝ անհատ ձեռնարկատիրոջ կարգավիճակ չունենալու պատճառով վերացվեց լիզինգառուի՝ ձեռնարկատիրական գործունեության սուբյեկտ լինելու իմ-

---

¹ Տե՛ս տեղեկատվական նամակը <https://alfaleasing.ru/wiki-leasing/osobennosti-zakonov/zakonodatelstvo-po-lizingu-stran-evropy/>:

² Տե՛ս **Торрес Ортера И. В.**, Договор лизинга как структурно-сложное обязательство. Диссертация на соискание ученой степени к.ю. н., Москва, 2011, էջ 26:

պերատիվ պահանջը՝ նկատի ունենալով նաև, որ գյուղացիները և գյուղացիական տնտեսությունները կարող են լիզինգի կառուցակարգի կիրառմամբ ձեռք բերել գյուղացիական թանկարժեք տեխնիկա և սարքավորումներ¹: Ի դեպ, նշենք, որ ՀՀ-ում գոյություն ունի շուրջ 320 հազար գյուղացիական տնտեսություն², որոնք, փաստորեն, չունեն քաղաքացիական իրավունքի առանձին սուբյեկտի կարգավիճակ: Այսինքն, գյուղացիական տնտեսությունները՝ որպես միավոր, կարող են քաղաքացիական իրավահարաբերություններին մասնակցել ընդհանուր կարգավորումներին համապատասխան, ինչը որոշ չափով կարող է խոչընդոտել վերջիններիս իրավունքների իրացմանը: Արդյունքում, ներկայումս լիզինգային կառուցակարգը ՀՀ-ում կարող է բավարարել քաղաքացիական իրավունքի տարբեր սուբյեկտների բազմաբնույթ կարիքներ ձեռնարկատիրական, սպառողական, գյուղատնտեսական և այլն: Տվյալ դեպքում քննության առնենք ՀՀ-ում սպառողական նպատակներով տրամադրվող լիզինգի բնույթը և իրավական կարգավորման առանձնահատկությունները:

Այս առումով անհրաժեշտաբար անդրադառնանք «Սպառողական կրեդիտավորման մասին» ՀՀ օրենքին³ (այսուհետև՝ Օրենք): Նշված օրենքի 2-րդ հոդվածը սահմանում է «կրեդիտ» եզրույթը, ըստ որի՝ կրեդիտ է համարվում պարտավորության տարածամկետ վճարման իրավունքը, վարկը, փոխառությունը, ֆինանսական վարձակալությունը (լիզինգ) կամ որևէ այլ համաձայնությունը կամ պայմանավորվածությունը, որի նպատակն ապրանքների, ծառայությունների կամ աշխատանքների ձեռքբերումը ֆինանսավորելն է:

Վերոնշյալի համատեքստում պետք է փաստել, որ լիզինգի կառուցակարգը նմանություններ ունի կրեդիտային (վարկային) հարաբերությունների հետ: Վարկավորումը հիմնվում է որոշակի սկզբունքների վրա, ինչպիսիք են ժամկետայնությունը, հատուցե-

---

¹ Տե՛ս նաև ՀՀ քաղաքացիական իրավունք, 2-րդ մաս, Երևան, 2009 թ., էջ 157:

² Տե՛ս նաև ՀՀ կառավարության 16.03.2017 թ., թիվ 11 որոշմամբ հավանություն տրված՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական տեխնիկայի ֆինանսական վարձակալության՝ լիզինգի պետական աջակցության ծրագրի «Ներածություն» բաժնի 3-րդ կետը:

³ Ընդունվել է 17.06.2008 թ., ուժի մեջ է մտել 23.01.2009 թ.: ՀՀՊՏ 2008.07.23/47/637/:

լիությունը, վերադարձելիությունը. այսպես, լիզինգի դեպքում գույքի սեփականատերը, որոշակի ժամկետով գույքը տրամադրելով տիրապետման ու օգտագործման, հետ է ստանում այն, իսկ մատուցված ծառայությունների դիմաց ստանում է հատուցում: Լիզինգը համարվում է նորույթ ինվեստիցիոն մեխանիզմում: Ելնելով հարաբերությունների ֆինանսական բնույթից՝ լիզինգը դիտարկվում է որպես մեքենաներ և սարքավորումներ վարկով ձեռք բերելու ինովացիոն եղանակ՝ այլընտրանք բանկային վարկին, քանի որ սեփականատերը, ձեռք բերելով գույքը լրիվ արժեքով, փոխհատուցում է իր կատարած ծախսերը լիզինգառուների մուծումների հաշվին: Այդ պատճառով լիզինգը տնտեսագիտական իմաստով հանդիսանում է ինովացիոն վարկ¹:

Ինչպես նշում է Ա. Սմիռնովը, ցանկացած լիզինգային գործարքի հիմքը ֆինանսական (վարկային) օպերացիան է: Դրա համար հարաբերությունների ֆինանսական տեսանկյունից լիզինգը դիտարկվում է որպես մեքենաների և սարքավորումների վարկով ձեռքբերման ձևերից մեկը, որն այլընտրանք է ավանդական բանկային վարկին²:

Նշվում է նաև, որ լիզինգի ինստիտուտը ձևավորվել է վարձակալության ինստիտուտն առուվաճառքի և վարկի տարրերով բարդացնելու արդյունքում: Հիմնականում պահպանելով վարձակալական բնույթը, ինչն արտահայտվում է պայմանագրի առարկան ժամանակավոր տիրապետման ու օգտագործման հանձնելու մեջ՝ լիզինգային գործարքը սկսեց ձևափոխվել որպես առանձնահատուկ ֆինանսական ինստիտուտ, որը բնութագրվում է լիզինգատուի կողմից լիզինգառուին ֆինանսավորման տրամադրմամբ՝ արտահայտված ոչ թե դրամական, այլ ապրանքային վարկավորման տեսքով: Այլ խոսքով, լիզինգատուն իրականացնում էր լիզինգառուի ֆինանսավորումը (տրամադրում էր վարկ) լիզինգի առարկայի գնման մեջ փոխառու դրամական միջոցներ ներդնելու եղանակով³:

Ավելին, լիզինգային և վարկային հարաբերությունների սերտ

---

¹ См. у **Аюпов А. А.**, Инновационный лизинг в банке, Казань, 2002, էջ 20:

² См. у **Смирнов А. Л.**, Лизинговые операции, М., 1995, էջ 5:

³ См. у **Москвина А. В.**, Трансграничный лизинг: правовое регулирование, проблемы квалификации. Диссертация на соискание ученой степени к. ю. н., М., 2014, էջ 37:

փոխառնչությունը որոշ երկրներում անդրադարձել է նաև իրավական կարգավորման ոլորտի վրա:

Այսպես, Ավստրալիայի ազգային սպառողական կրեդիտավորման օրենսգիրքը պարունակում է «սպառողական լիզինգ» հասկացության բնորոշումը: Նշված ակտով տրված են դրա բնորոշիչ հատկանիշները, որոնցից է նաև այն, թե արդյոք լիզինգն ապահովում է լիզինգատուի համար իրավունք, կամ սահմանում է արդյոք պարտականություն՝ ձեռք բերել լիզինգի առարկան. եթե լիզինգատուն ունի նման իրավունք կամ պարտականություն, ապա լիզինգը պետք է կարգավորվի որպես վարկային պայմանագիր, իսկ եթե չունի նման իրավունք կամ պարտականություն, ապա այն պետք է դիտարկվի որպես սպառողական լիզինգ¹:

Ֆրանսիական օրենսդրությամբ լիզինգի պայմանագիրը «վարկային վարձակալական» պայմանագիր է՝ պայմանագիր, որն իր մեջ համատեղում է գույքի վարձակալության և վարկային իրավահարաբերությունների տարրեր, Իսպանիայում լիզինգի պայմանագիրն առաջին հերթին կարգավորվում է վարկի մասին նորմերով²:

Վերադառնալով խնդրո առարկա հարաբերությունները կարգավորող ՀՀ օրենսդրությանը՝ արձանագրենք, որ եթե քաղաքացին (այդ թվում՝ գյուղատնտեսական նշանակության կրեդիտ ստացողը) բացառապես անձնական, ընտանեկան, տնային կամ այլ օգտագործման համար, ինչպես նաև գյուղատնտեսական նպատակներով կնքում է լիզինգի պայմանագիր, ապա նման պարագայում նշված հարաբերությունները, բացի Օրենսգրքի՝ ֆինանսական վարձակալության (լիզինգի) հարաբերությունները կարգավորող նորմերից, կարգավորվում են նաև Օրենքով, որի իմաստով լիզինգը նախանշված սահմաններում համարվում է սպառողական կրեդիտ: Ավելին, խնդրո առարկա իրավահարաբերությունների մասով սուբսիդիար կարգով կիրառման են ենթակա նաև վարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավանորմերը: Այսպիսով, սպառողական լիզինգը ձեռք է բերում համալիր քաղաքացիաիրավական նշանակություն, քանի որ առնչվում է միաժամանակ մի քանի քաղաքացիաիրավական կառուցակարգերի:

---

¹ Տե՛ս Consumer leases and consumer protection: Regulatory Arbitrage and consumer harm: Australian business law review, Vol 41 N 5, էջ 243:

² Տե՛ս **Toppec Oprea I. B.**, նշված աշխատությունը, էջ 37:

Այսպես, Օրենքի իմաստով կրեդիտավորման պայմանագիր է համարվում գործարքը, որով կրեդիտավորողն սպառողին տրամադրում կամ խոստանում է տրամադրել կրեդիտ: Հետևում է, որ սպառողական լիզինգի պայմանագիրը նաև հանդես է գալիս որպես կրեդիտավորման պայմանագիր¹, ուստի տեղին ենք համարում այս համատեքստում սպառողական լիզինգի պայմանագիրը ներկայացնել ավանդական կրեդիտավորման (վարկային) պայմանագրի լույսի ներքո՝ անցկացնելով որոշ գույքահեռներ նշված պայմանագրերի միջև: Նշենք, որ գրականության մեջ արտահայտվել են տեսակետներ վարկային պայմանագրի՝ կոնսենսուալ կամ ռեալ համարվելու մասով:

Մասնավորապես, Օ. Ս. Իոֆֆեն նշում է, որ միայն վարկի փաստացի տրամադրումից հետո է կոնտրագենտներին կապում պայմանագիրը, որտեղ բանկը, կատարելով իր պլանային պարտականությունը, դառնում է միայն իրավունքի կրող (պահանջել վարկի ու տոկոսների մարում), իսկ ձեռնարկությունը, որն իրագործել է իր պլանային իրավագործությունը՝ միայն պարտականության կրող (մարել վարկի գումարն ու տոկոսները): Դա էլ հենց ապացուցում է, որ վարկային պայմանագիրը ոչ թե կոնսենսուալ, այլ ռեալ պայմանագիր է և ոչ թե փոխադարձ, այլ միակողմ²:

Ե. Ա. Սուխանովը նշում է, որ վարկային իրավահարաբերությունների առանձնահատկությունն ինչպես վարկատուի, այնպես էլ վարկառուի պարագայում կայանում է կնքված պայմանագրի կատարման վերաբերյալ միակողմանի հրաժարվելու հնարավորության մեջ: Այդ հանգամանքն էականորեն թուլացնում է վարկային պայմանագրի կոնսենսուալ բնույթը՝ որոշ չափով մոտեցնելով այն

---

¹ Նկատենք, որ սպառողական նպատակներով լիզինգի պարագայում լիզինգավճարները ձեռք են բերում երկակի իմաստ ու նշանակություն. մի կողմից, դրանք հանդես են գալիս որպես վարձակալության հանձնված լիզինգի ռաբրկայի տիրապետման ու օգտագործման դիմաց տրվող գումարներ, մյուս կողմից՝ լիզինգատուի կողմից տրամադրված սպառողական կրեդիտի մարմանն ուղղված պարբերական վճարներ:

² См. у **Брагинский, Витрянский**, Договорное право, Том 1, книга пятая, М., 2005, էջ 51:

փոխառության ռեալ պայմանագրին¹:

Այնուամենայնիվ, հեղինակների մեծամասնությունը վարկավորման պայմանագիրը դիտարկում է որպես կոնսենսուալ պայմանագիր: Ընդ որում, նշված պայմանագիրը ռեալ պայմանագրերի շարքին դասելու կողմնակիցների դիրքորոշումը հիմնականում տանում է նրան, որ վարկային պայմանագիրը համարվում է փոխառության պայմանագրի տարատեսակ, որը ռեալ պայմանագիր է²:

Հիշատակված տեսական դատողությունների լույսի ներքո արձանագրենք, որ Օրենսգրքի 889-րդ հոդվածի 1-ին կետը նախատեսում է վարկատուի համար իրավական հնարավորություն՝ լրիվ կամ մասնակի հրաժարվել վարկային պայմանագրով նախատեսված վարկը վարկառուին տրամադրելուց, այնպիսի հանգամանքների առկայությամբ, որոնք ակնհայտորեն վկայում են, որ վարկառուին տրամադրված գումարը ժամկետում չի վերադարձվի: Ուստի ստացվում է, որ վարկային միջոցների տրամադրման իրավաբանական փաստը վարկային պայմանագրի պարագայում հանդես է գալիս ինչ-որ առումով որպես վարկատուի կողմից յուրատեսակ հաստատում այն հանգամանքի, որ պատշաճ կերպով գնահատվել է վարկառուի՝ սահմանված ժամկետում վճարելու կարողությունը: Եվ քանի որ վարկային պայմանագրի դեպքում վարկի գումարը վարկատուի կողմից վարկառուին տրամադրելն ունի առաջնային, հիմնարար նշանակություն կողմերի միջև հետագայում վարկային իրավահարաբերությունների ամբողջական կազմի առաջացման համար (տոկոսների վճարման պարտականություն և այլն), ուստի վարկատուի կողմից վարկի տրամադրման իրավաբանական փաստը վարկային պայմանագրի դեպքում պայմանականորեն կարող ենք համարել վարկատուի և վարկառուի միջև կայուն վարկային իրավահարաբերությունների առաջացման նախապայման:

Լիզինգի պայմանագրի դեպքում (այդ թվում՝ սպառողական լիզինգի), ի տարբերություն սովորական վարձակալության պայման-

---

¹ Տե՛ս **Ե. Ա. Суханова**, Гражданское право: Учебник, Т. 2, полутом 2. М., 2003, էջ 224:

² Տե՛ս **Демченко С. В.**, Правовое регулирование потребительского кредитования в Российской Федерации. Диссертация на соискание ученой степени к.ю.н., Санкт Петербург, 2012, էջ 91:

նագրի, պայմանագրի առարկայի փոխանցման փաստը կարևորվում է նաև այլ առումով: Օրենսգրքի 682-րդ հոդվածը հատուկ կարգավորում է պայմանագրի առարկան լիզինգատուին հանձնելու հետ կապված հարցերը, իսկ 683-րդ հոդվածով, կատարված է օրենսդրական բացառություն նույն օրենսգրքի 165-րդ հոդվածով սահմանված ընդհանուր կանոնից՝ վարձակալված գույքի պատահական կորստի կամ պատահական վնասվածքի ռիսկի առումով:

Այսպիսով, սպառողական լիզինգի պայմանագրի դեպքում պայմանագրի առարկայի տրամադրման փաստը, հանդիսանալով միաժամանակ նաև կրեդիտի (վարկի) տրամադրում, բացի ընդհանրապես վարկային պայմանագրերին բնորոշ վերը շարադրված առանձնահատկությունից, ձեռք է բերում նաև կարգավորիչ նշանակություն այնպիսի կարևոր հարցի առնչությամբ, ինչպիսին է կոնտրագենտների միջև ռիսկերի բաշխումը՝ որպես բացառություն ընդհանուր կանոնից:

Մեր կարծիքով, թվարկված հանգամանքների ամբողջությունը գուտ կոնցեպտուալ, տեսական առումով հիմք է տալիս սպառողական լիզինգի պայմանագիրը (սկստի ունենալով, որ ՀՀ օրենսդրությամբ այն համարվում է նաև կրեդիտավորման պայմանագիր) որպես կոնսենսուալ պայմանագիր դիտարկել որոշակի վերապահումներով՝ որոշ իմաստով այն մոտեցնելով ռեալ պայմանագրերին: Անշուշտ, գործնականում սպառողական լիզինգի պայմանագիրը, լինելով վարձակալության պայմանագրի տարատեսակ, միանշանակորեն կոնսենսուալ է և կնքված է համարվում կողմերի լիզինգատուի ու լիզինգատուի միջև սահմանված կարգով փոխհամաձայնության կայացումից հետո, սակայն գտնում ենք, որ մատնանշված իրավական նրբությունն անհրաժեշտաբար պետք է արտացոլվի սպառողական լիզինգին առնչվող որոշ հարցեր կարգավորելիս:

Օրինակ, նման պայմաններում հարց է առաջանում, թե արդյոք սպառողական լիզինգի պարագայում նույնպես լիզինգատուն, հիմնվելով Օրենսգրքի 889-րդ հոդվածի 1-ին կետի վրա, կարող է լիզինգի պայմանագրի կնքումից հետո հրաժարվել լիզինգի առարկան լիզինգատուին տրամադրելուց: Ներկա կարգավորման պայմաններում ստացվում է այնպես, որ լիզինգատուն կարող է լիզինգի առարկան համարել սպառողական վարկ ու վկայակոչելով Օրենսգրքի 889-րդ հոդվածի 1-ին կետի ընդհանուր կարգավորումները՝ չտրամադրել

այն լիզինգառուին համապատասխան հանգամանքների առկայության պարագայում և պատշաճ հիմնավորումներով: Մինևույն ժամանակ, նկատի ունենալով, որ, Օրենսգրքի 628-րդ հոդվածին համապատասխան, ֆինանսական վարձակալությունը (լիզինգը) համարվում է վարձակալության առանձին տեսակ, ապա այս դեպքում լիզինգի առարկայի չտրամադրելը լիզինգառուին կհամարվի արդեն իսկ կնքված կոնսենսուալ պայմանագրի խախտում: Մեր կարծիքով, տվյալ դեպքում նախապատվությունն անհրաժեշտ է տալ Օրենսգրքի 889-րդ հոդվածի 1-ին կետի կարգավորմանը, քանի որ կոնսուրագենտների հարաբերությունների այդ փուլում լիզինգատուն համաձայնում է ձեռք բերել ու տրամադրել լիզինգի առարկան լիզինգառուին (ֆինանսավորել վերջինիս)՝ պայմանագրի կատարման ունակությունը ստուգելու արդյունքում: Այլ կերպ, նման իրավիճակը լիովին տեղավորվում է վերը նշված նորմի նախատեսման տրամաբանության մեջ, քանի որ ինչպես վարկի, այնպես էլ լիզինգի դեպքում պայմանագրի կնքումից (փոխհամաձայնության կայացումից) հետո հնարավոր է վատթարանա լիզինգառուի վիճակը (լուծվի կնքման պահին առկա աշխատանքային պայմանագիրը, պակասեն եկամուտները և այլն), որի պարագայում չի կարելի անհիմն ռիսկի ենթարկել լիզինգատուի գործարար շահերը: Նման իրավիճակը պայմանավորված է նաև նրանով, որ Օրենքը կրեդիտ համարում է լիզինգը՝ որպես ամբողջություն: Ակնհայտ է, որ վարկային հարաբերությունները կարգավորող նորմերը կարող են լիզինգին վերաբերել միայն մասնակիորեն (դրանց կազմի, չափի, տոկոսների, վճարման եղանակի և այլ հարցերով), իսկ լիզինգային հարաբերությունների մյուս ասպեկտներն արդեն ունեն վարձակալության, ինչպես նաև առուվաճառքի հարաբերություններին բնորոշ էական տարրեր: Հետևաբար, սպառողական լիզինգի դեպքում կողմերի հարաբերությունների առանձին հարցերը, կախված դրանց էությունից, պետք է կարգավորվեն վարկային և վարձակալական հարաբերությունները կարգավորող նորմերին համանման¹:

Մեկ այլ դեպքում, մեր կարծիքով, խնդրո առարկա հարաբե-

---

¹ Ի դեպ, մեր համոզմամբ, ընդհանրապես պետք է լիզինգային հարաբերությունների նկատմամբ (թե՛ ձեռնարկատիրական, թե՛ սպառողական լիզինգ) իրավահարաբերությունների վերը նշված ծածկույթի մասով կիրառվեն վարկային հարաբերությունները կարգավորող նորմերը:

րությունները կարգավորելիս պետք է ընդգծել պայմանագրի կնքման պահը՝ շեշտադրում կատարելով լիզինգի պայմանագրի կոնսենսուալ բնույթի վրա և հիմք ընդունել այդ ելակետը: Այսպես, Օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ սպառողն իրավունք ունի առանց որևէ պատճառաբանության միակողմանիորեն լուծել կրեդիտավորման պայմանագիրը դրա կնքմանը հաջորդող 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում, եթե կրեդիտավորման պայմանագրով ավելի երկար ժամկետ նախատեսված չէ (մտածելու ժամանակ): Ընդամին, նշված իրավունքն իմպերատիվ է, ուստիև այն չի կարող սահմանափակվել պայմանագրով :

Օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին կետի կարգավորումն առկա է նաև մի շարք եվրոպական երկրներում: Այսպես, նշված երկրների իրավական համակարգերին ծանոթ է «մտածելու ժամանակ»-ի մեխանիզմը (անգլիական իրավունքում՝ *consideration period*). դրա էությունը կայանում է նրանում, որ վարկատուն պարտավոր է սպառողին տրամադրել պայմանագրի վերջնական տարբերակը և օրենքով նախատեսված որոշակի ժամկետի ընթացքում (սովորաբար 7 օր) սպառողի հետ չհարաբերվել, որպեսզի բացառվի անցանկալի ներգործությունը վերջինիս վրա և որպեսզի սպառողի կողմից պայմանագրի կնքումը լինի բացառապես վերջինիս կամաարտահայտության արդյունքը:

Այս դեպքում հարց կարող է առաջանալ, թե արդյոք նման պարագայում լիզինգառուն կարող է հիմք ընդունել վերոնշյալ նորմը և լուծել լիզինգի պայմանագիրը: Մի կողմից, եթե առաջնորդվենք լիզինգի մասին ընդհանուր իրավակարգավորումներով, ապա պետք է նշել, որ տվյալ դեպքում լիզինգառուն կարող է նշված պայմանագիրը լուծել ընդհանուր հիմունքներով՝ հիմք ընդունելով Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ կետի ընդհանուր նորմը: Ըստ էության, Օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին կետի կարգավորումը բացառություն է ընդհանուր կանոնից, և քանի որ սպառողական լիզինգի պայմանագիրը Օրենքի իմաստով համարվում է կրեդիտավորման պայմանագիր, ուստիև ստացվում է, որ տվյալ նորմը տարածվում է նաև սպառողական լիզինգի վրա: Այսինքն՝ այս դեպքում լիզինգառուի կողմից պայմանագիրը միակողմանիորեն լուծելու իրավունքն ավելի լայն է, քան ոչ սպառողական (ձեռնարկատիրական) լիզինգի պարագայում: Ինչպես գիտենք, պայմանագրի լուծումից հետո լիզինգի առարկան լի-

զինգառուն պետք է հանձնի լիզինգատուին, և ահա այստեղ կարող են առաջ գալ որոշ խնդիրներ, որոնք պայմանավորված են լիզինգային հարաբերությունների բնույթով: Որպես կանոն, լիզինգառուի համար լիզինգի առարկան ընդհանրապես պետք չէ իր բնափային ու գործառնական նշանակությամբ, և լիզինգային մեխանիզմում նրա շահը կայանում է ֆինանսավորման դիմաց տոկոսներ ստանալու մեջ: Մովորաբար լիզինգատուի համար անգամ պայմանագրի ժամկետի ավարտից հետո ձեռնտու չէ հետ ստանալ լիզինգի առարկան¹, էլ չենք խոսում մինչև պայմանագրի ավարտը լիզինգի առարկան հետ ստանալու նպատակահարմարության մասին: Եթե սովորական սպառողական վարկի պարագայում կրեդիտավորողը հետ է ստանում դրամական միջոցներ, ապա այս դեպքում ստանում է գույք, որն արդեն ունենում է իրացվելիության խնդիր:

Ուստի վերը նշվածի հիման վրա պետք է նշել, որ «մտածելու ժամանակ»-ի մեխանիզմն առավելապես կիրառական ու արդյունավետ կարող է լինել դրամական տեսքով վարկավորման դեպքում, մինչդեռ, ինչպես նշեցինք, լիզինգի պարագայում անգամ այդ տոկոսների վճարումը լիզինգառուի կողմից չի կարող լիարժեքորեն կոմպենսացնել (հարթել) լիզինգատուի համար առաջացած անբարենպաստ իրավիճակը՝ կապված կրեդիտի հետ վերադարձման հետ, քանի որ վերջնարդյունքում լիզինգատուի մոտ մնում է գույքային կապիտալ, որն ի տարբերություն դրամականի, որպես կանոն, անհրաժեշտ չէ վերջինիս և ավելի դժվար իրացվելի է:

Դրա համար անհրաժեշտ է սահմանափակել սպառողական նպատակներով լիզինգառուի նման իրավունքը՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ լիզինգի պայմանագիրը կնքվում է կողմերի միջև փոխհամաձայնության կայացման պահին, ուստիև այն կարող է լուծվել ընդհանուր հիմունքներով:

Վերոշարադրյալի ընդհանրացման արդյունքում կարող ենք եզրահանգել, որ սպառողական լիզինգի պայմանագրի՝ որպես կրեդիտային պայմանագրի մասով հարաբերությունների որոշ հարցեր կարգավորելիս պետք է ցուցաբերել նուրբ մոտեցում՝ մի դեպքում հիմնվելով պայմանագրի կոնսենսուալ բնույթի վրա, իսկ մյուս դեպ-

---

¹ Հիմնականում այդ պատճառով լիզինգի պայմանագրերում հաճախ մտցվում է լիզինգի առարկան լիզինգառուի կողմից գնելու պայման:

քում նկատի ունենալով այն տեսական դատողությունները, որոնք առկա են կրեդիտային (վարկային) պայմանագրի՝ ոչ բացարձակ իմաստով կոնսենսուալ լինելու վերաբերյալ:

Շարունակելով վերլուծել ՀՀ-ում սպառողական լիզինգի իրավական կարգավորման առանձնահատկությունները՝ անդրադառնանք Օրենքի 12-րդ հոդվածի 1-ին մասին, որը նախատեսում է սպառողի կողմից անմիջապես կրեդիտավորողին (լիզինգատուին) պահանջներ ներկայացնելու որոշակի նախապայմաններ: Նշված նախապայմաններից է, որ սպառողը մինչև կրեդիտավորողին դիմելը պետք է այդ պահանջներով դիմած լինի մատակարարին, և չբավարարվելուց հետո նոր միայն դիմի կրեդիտավորողին: Խոսքն այս դեպքում վերաբերում է այն կրեդիտավորողներին, որոնք ունենում են կնքված պայմանագրեր որոշակի մատակարարների հետ: Հատկապես արտասահմանյան երկրներում հաճախ է հանդիպում, երբ սարքավորումների վաճառողները հիմնում են իրենց սեփական լիզինգային ընկերությունները: Նման լիզինգային ընկերությունները, որոնք իրացնում են իրենց հետ կապված վաճառողների (մատակարարների) սարքավորումները, հաճախ առաջարկում են գրավիչ տոկոսադրույքներ: Պատճառն այն է, որ երբ այդ լիզինգային ընկերությունն իրացնում է իր հետ կապված մատակարարի (վաճառողի) սարքավորումը, վերջինս վաճառելիս զեղչեր է անում, հետևաբար լիզինգային ընկերությունն էլ այդ դեպքում կարող է ավելի ցածր տոկոսադրույքներ դնել ի համեմատ այլ լիզինգատուների¹:

Այսպիսով, ստացվում է, որ սպառողական լիզինգի պարագայում Օրենքի 12-րդ հոդվածում նախանշված նախապայմանների առկայության դեպքում լիզինգատուն կարող է պահանջներ ներկայացնել անմիջականորեն լիզինգատուին (կրեդիտավորողին)՝ մատակարարին նշված պահանջները ներկայացնելուց և բավարարում չստանալուց հետո, և, համապատասխանաբար, լիզինգատուն իր հերթին կրում է համարժեք պարտավորություններ ու պատասխանատվություն այդ պարտավորությունները չկատարելու համար: Նկատենք, որ այս կանոնակարգումը որոշակիորեն հակադրության մեջ է մտնում Օրենսգրքի 684-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված կարգավորման հետ՝ լիզինգատուի պատասխանատվության սահմանների ա-

---

¹ St' u The complete equipment - leasing handbook. Richard M. Contino, Amacom. American Management association 2002, էջ 32:

ռումով, որի պարագայում, պայմանագրով այլ բան նախատեսված չլինելու դեպքում, լիզինգատուն պատասխանատվություն չի կրում առուվաճառքի պայմանագրից բխող պահանջները վաճառողի կողմից չկատարելու համար, եթե վաճառող ընտրելու պատասխանատվությունը դրված չէ իր վրա:

Գտնում ենք, որ նման պայմաններում նախապատվությունը պետք է տալ Օրենքի 12-րդ հոդվածի կանոնակարգմանը՝ որպես սպառողների իրավունքներն ավելի համընդգրկուն կերպով պաշտպանող նորմ, իսկ այս դեպքում, ինչպես վերը նշվեց, լիզինգատուն հանդես է գալիս օրենքի տեսանկյունից որպես սպառող:

Չարկ է նկատի ունենալ, որ սպառողական լիզինգի պարագայում լիզինգատուն ունի նաև հավելյալ պարտականություններ՝ «Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներին համապատասխան: Վերլուծելով նշված օրենքը՝ կարող ենք ընդգծել, որ տվյալ դեպքում լիզինգատուն՝ որպես սպառող, օժտված է բավականին լայն իրավունքների ծավալով, և, համապատասխանաբար, լիզինգատուն՝ որպես տվյալ օրենքի իմաստով կատարող (ծառայություն մատուցող), ունի ավելի շատ պարտականություններ, որից էլ ուղղակիորեն բխում է վերջինիս պատասխանատվության անհամեմատ ավելի մեծ աստիճանը: Այստեղ տեղին է նշել, որ լիզինգատուի մոտ նման մեծ չափի պատասխանատվության կենտրոնացումն¹ ինչ-որ առումով փոխհատուցվում է լիզինգի մեխանիզմի ընձեռած հնարավորությունների շնորհիվ, քանի որ այս պարագայում լիզինգատուի պարտավորության կատարումը երաշխավորվում է լիզինգի առարկայով, որը շարունակում է մնալ լիզինգատուի սեփականության իրավական տիրոջ սի ներքո: Ինչևէ, համոզված ենք, որ սպառողական լիզինգի պարագայում լիզինգատուների իրավունքների այսչափ պաշտպանվածությունն արդարացված է՝ հաշվի առնելով շահառուների առանձնահատուկ կարգավիճակը:

---

¹ Տվյալ դեպքում լիզինգատուի պատասխանատվությունը՝ որպես ամբողջություն, պայմանականորեն կարող ենք համարել շատ բարձր, քանի որ այն, ըստ էության, հանդիսանում է վերջինիս՝ որպես ձեռնարկատիրոջ, բարձրացված պատասխանատվության աստիճանի (առանց մեղքի պատասխանատվություն) և «Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին» օրենքի իմաստով որպես կատարող նրա պատասխանատվության հանրագումարը:

Ընդհանրացնելով՝ կարող ենք եզրահանգել, որ լիզինգային և վարկային հարաբերությունների կարգավորման այն համադրումը, որը դրսևորվում է Օրենքում, դրական քայլ է, քանի որ հիմքում ունի նշված երկու կառուցակարգերի նմանությունը նաև տնտեսագիտական իմաստով: Մինևույն ժամանակ, նշված հարցում իրավաստեղծ սուբյեկտները կարգավորումներ սահմանելիս պետք է դրսևորեն առավելագույն նրբանկատություն, որը միաժամանակ կարտացոլի վարկային ու վարձակալական հարաբերությունների էական գծերը՝ համապատասխան մասնաբաժիններով արտահայտվելով լիզինգային հարաբերությունների տարբեր ասպեկտներում:

ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО ЛИЗИНГА В РА

Արամ Կադրամանյան

Ասպիրանտ кафедры гражданского права ЕГУ

В статье проанализирована сущность договора лизинга для потребительских целей (потребительского лизинга), проведены параллели с договором кредитования, отмечены некоторые общности двух договорных структур, изучены определенные спорные моменты регулирования потребительского лизинга, также предложены некоторые принципы нормативного регулирования с учетом сходства лизинга и кредитования.

SPECIFIC FEATURES OF LEGAL REGULATION OF CONSUMER LEASING IN RA

Aram Ghahramanyan

PhD student of the Chair of Civil Law of the YSU

The article analyzes the essence of consumer leasing agreement. The article draws some parallels with credit agreement, marks the commonness of two contract structures, considers some arguable moments of the regulation of consumer leasing, also suggests some guideline principles of legal regulation taking into account similarities between leasing and credit.

Բանալի բառեր – լիզինգ, լիզինգի պայմանագիր, սպառողական կրեդիտ, կրեդիտավորման պայմանագիր, սպառող, սպառողների իրավունքներ, սպառողական լիզինգ

Ключевые слова: лизинг, договор лизинга, потребительский кредит, договор кредитования, потребитель, права потребителей, потребительский лизинг

Key words: leasing, leasing agreement, consumer credit, credit agreement, consumer, consumer rights, consumer leasing